

Stanisław Neumert

**WSZĘDZIE
JESTEŚMY
W
WIERSZACH**

Pracownia Literacka

ATUT

PIŁA
1994

Stanisław Lem

***

Od początku
ciągle uciekamy
ukrywamy się w rysunkach
sprzed tysięcy lat
na ścianach ciemnych jaskiń.
W przyczajeniu trwamy
w budowlach Egiptu
Krety i Aten.
W świątyniach Majów, Azteków i Inków
w amfiteatrach Rzymu
malowidłach Michała Anioła
Van Gogha
ukryci za twarzami Goyi
w milionach wierszy.
By jak jastrząb bezbronnej kuropatwy
nie dopadła nas nicość.

Szpital

W kostnicy
zmarli zaciskają w szczękach
ostatnią monetę.
Po korytarzach snują się pielęgniarki.
Na górnych kondygnacjach
w spotęgowanych zapachach lekarstw
i środków odkażających
młoda pielęgniarka
za pomocą mydła, pędzla i brzytwy
do zabiegu chirurgicznego.
przygotowuje miejsca dość intymne
u podstarzałych mężczyzn.
Później w autobusie
uśmiecha się do pewnego pana
którego myli ze zmarłym.

Nasze spadochrony

Ponad naszymi głowami
wirują krajobrazy wypełnione słońcem
w porach polnych ścieżek
pachnące rozchodnikiem i potem.
Na tych spadochronach
nie bacząc na nic
lądujemy w dojrzałym życiu.
Dotykamy ziemi drugiej strony księżyca
zagłaskanych na śmierć
w szkolnych ławach wierszy.
Nic już nie da się zrobić
nic już nie da się zrobić
zwijamy spadochrony
nasze spadochrony
wirujące na wietrze.

Na szachownicy

Tu gdzie staję twarzą w twarz ze światem
i dni całe po kościsty horyzont
szczęku żelaza pełne
zamykam w rozwartych jak łąka
wiatrospadach wiosny.
Ocalam każde drzewo
wyglądzone wiatrem
i jak żongler
gdzieś po wielkim domu
ciągnąc za sobą swe wymyślne stroje
po giętkim promieniu
idę ku słońcu
kolcem akacji
lipcowe nakłuwając noce
- jak bańki mydlane
bezszelestnie nagie.
To znów zapadam w skiby
po zgiełk lasu
skrzydłem jesieni ułożone
i z gwiazd oderwaną
wielką płachtę mroku
moszczę sennym polnym drogom.

Wszędzie jesteśmy w wierszach

W swych wnętrzach stoimy na warcie.
Jak w dzieży po cichu narastające ciasto
dryfujemy w skorupach widnokręgów.
Za nami wraz z słonawym smakiem
jakie zostawia światło gdy odchodzi
na naszych wargach zostają rezerwy młodości
gdzie wśród zwałowiska ławek
wciąż jeszcze możemy odnaleźć
cyzelowane żyłką
pierwsze miłosne wyznania
i jamnik o wiernych ślepiach
w zmrok zlewających się dni
spogląda w nasze twarze uniesione wysoko.

Wszędzie jesteśmy w wierszach
- szeroko otwartych oknach poezji.
Szczęśliwie osłaniany z wersu do wersu
przenosimy niemowlę śmierci.
Rozpędzone kamienie świecą jak gwiazdy
świat jak dzikie zwierzę warczy przez sen
pod naszymi stopami
ulice schodzą do lądowania
ziemia stygnie w porach domów
słowa tracą swą moc
stają się papierowymi ptakami
księżyc jest sercem
które zamarzyło z dala od ludzi.

Tu mieliśmy zaczekać
- siedząc na tobołkach nadziei
ze stłuczoną szybą
zniekształconych twarzy
osowiałym wzrokiem wodzimy
po ścianach wilgotnych
od naszych oddechów
śmieszni aż do rozpaczy
Hamleci.

Ogromna kometa ziemi
przecięła nam drogę.
Kurczowo uchwyceni swych myśli
spadamy w odpływającą przestrzeń.
Mijają nas przywracane życiu
martwe ptaki
- one w drzewach rozbierają gniazda
do białego światła.
Każdy dopędzany dzień
wraca się do świtu
i noc każda
zgarbiając gwiazdy
ucieka w wieczór
- już dochodzimy wiatrów
schowanych wśród liści
ale liście w paki
kryją swoje twarze
- już dotykamy ziarna
ale ziarno w kwiatach
uzyskuje azyl.
A my wciąż spadamy
ciśnięci o ziemię.

Gdy

Gdy
z drapieżnym ptakiem na ramieniu
po omacku wracamy
do domów swych uczuć
którym tyle razy
wyłamywano drzwi
z których przypadkowi przechodnie
zabierali wszystko.
Od nowa mościmy ściany
gromadzimy sprzęty
zabiegamy o najdrobniejsze szczegóły.
W albumach pamięci
wertujemy fotografie znajomych
- O jak młodo jeszcze wyglądają !
Jakie grube warkocze
mają małe dziewczynki
i rodzice nasi
jak poważnych ciągle
udzielają nam rad.

Anioł stróż

Jesteśmy sami
gdy
w przezroczystej od bezsenności nocy
jawi nam się niema istota
po ostatnią wyspę naszego ciała
wrosnięta w nasze żyły
i wychylając się
sponad naszych myśli
opływa wielkim niepokojem
spękaną od świtu
ciszę horyzontu.
Potem
skulona świetlista postać
nasz anioł stróż
nie śpi
zza pleców patrzy przez nasze oczy
jak sznurujemy buty
nastawiamy zegarek
próbujemy się modlić.
Jak w roztargnieniu
schodzimy schodami ulic
a z naszych uszu i oczu
wyprzedzając nas
sypie się bilon naszego postrzegania.

Sonata na dom nasz cały

Tyle jesieni spadło na nas
i dom nasz cały
- w nim gniazda trzmieli
plecione długo w konarach lata
i tunele ciszy
wciśnięte ciasno między nasze dłonie
Tu z każdego ziarna słońca
nowe zwieńczenia wyrastają kolumn
i ognisk tyle
gaśnie wieczorem
błądząc gdzieś długo w ulicach nocy
- wielką sonatą na dom nasz cały.

Sen

Tyle świec zapalanych
wnosimy w wieczór
po dno naszych oczu zasypywani
popiołem ciszy
bezbронni do ostatniego oddechu
na oddalającej się łodzi nocy.

Czas na małych stacyjkach

Na małych stacyjkach
poważni zawiadowcy
dają wolny przejazd
pędzącym pociągom.
Zegary aż do znudzenia
bezustannie
przypominają o sobie
- już ławki
ścieżki i przejścia
pokryte grubo
szepem obumarłych sekund.
Tu sny podróżnych
brodzących po kostki
w obumarłym czasie
uwolnione
chwilą nieuwagi
z niesamowitą szybkością
spadają
w czarną przepaść
nocy.

Sklepy cynamonowe

Niezliczone zaistnienia
ledwo zaznaczone półbyty
ćwierćbyty
skrzyżowania linii
na szybko rozkładającym się kale czasu
tracą swą ważność.
W wielkiej plamie przestrzeni
jawia się nowe gesty
i twarze bite stemplem niepewnym
- rosną
zarastają horyzont
kłótliwym jazgotem pytań.
Na wszystko pada długi cień dnia.
Wielki garb ziemi
kurczy się
i znika we wnętrzu.
Ptaki wydziobują rozsypane ziarno.

Noc Bożego Narodzenia

Noc Bożego Narodzenia
jest przystanią gwiazd i ludzi
na bezszelestnej rzece naszych myśli
wpadającej deltą lat
w przestrzeń.

Tu
wioślarze dni i nocy
ziemią okutą w mróz
stanęli na dłużej
by wypełnić ją od nowa
nadzieją.
Już się kolędą rozwidnia
po twarzach.

Dom mój nad Notecią

W wysokich wiązaniach ziemi
uchwycony horyzontu
cegła po cegle
dzień każdy kładę
na mocną zaprawę ciszy.
Oto są ściany
narastające coraz tu nowymi
zwieńczeniami światła
- gdzie z otwartych na oścież
klatek naszych twarzy
ptak ufniej skrzydła rozwija
gdzie łąka cała
wyścielona ciepłem kaczeńców
i grusze białozębne
z rojem pszczół
w pełnych ustach.
Gdzie starcy na ławach niedziel
usiedli wokół słońca.

Pola

Pola za miastem
to jak gdybyś
bramy słońcu otworzył
i w rozsypanych skibach
jak nozdrzach szeroko rozwartych
każdym promieniem
wiosnę doganiał.
Pola za miastem
to jak gdybyś
serce swe wyrwał
i niósł
na przekór wiatrom.

Jeszcze dmuchawce

Choć wiatr stąd dawno
przewiał dmuchawce
w dni ulatując na skraju dzieciństwa
zostało w zmiętym w pamięci
labiryncie dróg
człapanie koni i skrzypienie
kół dźwigających na wybojach
obwieszane kłosami
fury snopów.
- We wnętrzu każdej
w złotych pantoflach
śpi jeszcze słońce
obszczekiwane przez psy.

Spod palców wiersza

Strącani codziennie
na dno krajobrazów
u naszej szyi
gdzie koń rozsadzany światłem
zataczając się
od lasu
aż po wieś
kumulusy przeświecające wiatrem toczy
i przez wieko ciszy
uchylone nad lasem
przecieka zgiełk
                  tokującego
                                  ptactwa
gdzie zimą księżyc
ządlony osami mrozu
mknie jak rumak
w noc gwieździstą
                  drogi czyjeś
za oknami nam budując
melancholii długie mosty.

Nim znów ruszemy w drogę

Nim znów ruszemy w drogę
mądrzejsi o parę skibek chleba
z dalekości swego życia
zwołujemy twarze.
Wirują źdźbła
zasuszonego wiatru
unosząc z sobą
błogie chwile
gdy bezpieczni w skafandrach miłości
leżeliśmy
na skraju rąk
słuchając cichej rozmowy ziemi.
Za grubą szybą czasu
przepływają satelity naszych lęków
wpół czyjeś urwane skargi
blizny po jastrzębich słowach
na skrzydłach mlecznych dróg
zadany ból unosząc w noc.
Nim znów wyruszymy w drogę
mądrzejsi o straconych
przyjaciół.

Szukając siebie

Znam się z sobą jak dwa łyse konie
jak dwa palce u tej samej dłoni
jak dwie koleiny tej samej drogi
w polu pełnym rozmytych godzin.
Wbiegam na coraz to nowe piętra
po wielkim domu
od drzwi do drzwi
szukając siebie.
Jeszcze tylko jedno wyciągnięcie ręki
jeszcze tylko jedno naciśnięcie klamki
- już słyszę swój oddech
za ścianą oczu
już prawie padam sobie w ramiona
strojąc swe twarze tak długo martwe
w rzewne wspomnienia.
Jeszcze tylko jedno wyciągnięcie ręki
jeszcze tylko jedno naciśnięcie klamki.

Szwejk

W tej niesłychanie poważnej atmosferze
pytań o zdrowie
i o dalszy rozwój pogody
przenicowany na drugą stronę
swych czterdziestu lat
na placach
wybrukowanych pod niebo
dobrymi chęciami
w samym środku świata
zawiesza na brodzie najjaśniejszego pana
ordery i przyjmuje defiladę.
W pajęczyny siwizny
łowiąc brzęczące myśli
z ostatnich stron gazet.

Bezsensowność

Aż do ziemi
ubrani w płaszcze wiatru
błądzimy wśród nocy dobijając się
do drzwi pozamykanych
i ciemnych okien.
Nikt nie śpi.
Więc tu na wyciągniętej dłoni
aż do szpiku kości nagiej
grzebiemy swój krzyk.
Świt będzie oddechem dziecka.

Zbuntowane słowa

W śnie głębokim
napinają świetliste tory pocisków
- myśli wystrzeliwanych w przestrzeń.
Odrywane od rzeczywistości
każdym kolejnym wybuchem poezji
spadają ciężko
na twardego monumentu świata
w kromki razowego chleba
i opary pracujących mięśni.
To są słowa poetów
z nich buduje się człowieka.
Człowiek jest wolny
i dumny.
Jego dumę wdeptuje się w ziemię
jego wolność jest groźna
- do końca nie idzie jej zabić.
Tu król - Los
przechadza się
wśród tyłu oddanych
i schlebających mu błaznów.
Zbuntowane słowa
nie mogą liczyć na pobłażanie
łamie je kołem
wypruwa flaki
wbija im drzazgi pod paznokcie.

Świat luster

W lustrach znikają twarze
ich brwi uniesione wysoko
zahaczają na chwilę
w ciasnym wylocie naszej pamięci.
Mijają nas rozpędzone przedmioty
- krzesła na których siadamy
wrywają się spod nas
- pomieszczenia do których wchodzimy
jak spłoszone konie
z pianą dnia w nozdrzach okien
mkną na oślep
w niesłychanym świecie czasu
unosząc nas z sobą
w stopy słońce rozdeptanych.

W celi

Przez wybite okno
śnieg prószy
na nasze prycze
judasz odpływa
powiększonym okiem klawisza
na drugą zmianę.
Nie zawiódł
kalendarz ścian
zdecydowany na wszystko.
Dobiega nas chrzęst żarówek
nadchodzi noc
- jeszcze jedna
z szeregu nienawistnych twarzy
do jutra.
Metalowe drzwi
do białości
rozżarza księżyc
- puchnie w nas metafora domu.

Sybirakom

ojcu poświęcam

Z nad ich twarzy
kraj się rozciąga obumarłych planet
- lat odrzuconych
za orbity Słońca
gdzie na rynkach rozstań
dzień każdy
odłożony słowem uwięzionym w krtani
do bezpłodnej pustki
wypalał im wnętrza.
Tam o każdą strzałę
chybionej iskry
wyrównują się z nocą naczynia połączone
i widnokręgów kołują
rozproszone ptaki
pełne grobami przekwitłych godzin.

Na naszych oczach

Na naszych oczach
kolbami karabinów rozbijane zegary
wolność osobistą
zmuszano do czyszczenia butów
przypadkowym przechodniom.
Naszą rozpacz
otoczyliśmy dniem codziennym
nasze łzy i łzy naszych matek
ukryliśmy pod progiem domów naszych
naszą dumę zakopaliśmy w sobie
tylko wiadomym miejscu
Opracocy złorzecząc
bezszytecznie przekopywali nasz ogród
przerzucali bieliznę w naszych szafach
rozdeptywali zdjęcia bliskich.
- Ze wszystkich stron oglądali słowa
które wymienialiśmy z przyjaciółmi.
Naszą dumę ukryliśmy
w sobie tylko wiadomym miejscu.

Więżniowie czasu

Jak świst bata
nad naszymi głowami wstawał każdy dzień
- Tu nasze wielkie szczęśliwe chwile
braliśmy do ręki wraz z kartoflem
posypanym solą
i w dłoniach Boga
jak robaczki świętojańskie
świeciliśmy miłością.
Nie kochaliśmy ojczyzny
jako wrogowie państwa
byliśmy zwolnieni na piśmie
z tego wielkiego obowiązku.
Kochaliśmy nasze konie
za ich smutek
i rodziców
za ich bezradność.
Naszą dobroć
która była naiwna
która była prawdziwa
która była usprawiedliwiona
naszą siłą
rozdawaliśmy jak mnogie ulotki
na rynkach naszych rozmów.
Naszą słabość
jak kapitał
powierzaliśmy odwadze na wysoki procent
pełni cierpliwości
jak pąki zimą.

Katyń

Gdzieś ukryta twarz jesieni
w dłoniach polnych dróg.
W wilczych ślepiach
mokrych liściach
zasnął wiatr.
Ptak spóźniony
ptak o czasie długich skrzydłach
na wieczornych dechach siadł.
A w wysokich ziemi wrotach
chłodu kule
w nieruchomych nocy wiosłach.
Ktoś gdzieś w sercu lampę niesie
rozwiązane płyną sznury
dzikich gęsi
na skinienie dnia.

Proces F. K.

Jako potajemny posiadacz
właściwości człowieka
stanął przed sądem
z jego głowy wywieziono za miasto
pełne kosze pamięci.
W kolejce na proces
popęłnił samobójstwo
skacząc z wysokich pięter oczekiwania.
Na spadochronach swych myśli
szybował wysoko ponad miastem.
Przez palce ulic przeciekały tłumy gapiów
niezliczone ilości reklam
ciągle od nowa
składały twarz miasta.
Zetlałe skorupy widnokręgów
do kubłów zmierzchu
wymiatął śmieciarz.

Świat rzeczywisty

Ani i Zygmuntowi

Jak lunatycy na niewidzialnych linach
rozpiętych nad myśli swych miastem
niesiemy w realność
wielką głowę świata.
Ukryci za plecami swych twarzy
gramy w kości z nicością
o każdą kromkę chleba
kragłość jabłka
i cierpki smak księżycowej nocy.

* * *

Nie ma niczego oprócz okna drzewa ptaka
płatki ciszy zasypują stół i me ręce
zwisające gdzieś aż do środka ziemi.
W tej sterylnej ciszą bieli kartek
nie zatrzepocze ani jedno słowo
ani jeden gest nie przekreśli twarzy.
Słyszę szelest
to lont czasu gdzieś we mnie skacze
płomieniem
od przęsa do przęsa każdej chwili
coraz to bliżej nocy.
Me ręce próbuje wyrwać z ciężkich zasp
ziemi
wlokąc za sobą miedze prujące się
każdym napotkanym mleczem.
I oto ptak zamienił się w tysiąc ptaków
drzewo w cały las
okno w dzień rozległy ścierniskiem
dłonie - Dłonie są ścianami domu
w którym niekiedy ukrywamy swą twarz.

Janusz Korczak

Nota biograficzna

Stanisław Neumert urodził się 5 maja 1939r. w Gulczu. Studiował polonistykę na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Debiutował w roku 1960. Wiersze swoje ogłasza m.in. w „Nurcie”, „Poezji”, „Tygodniku Kulturalnym”, a także w almanachach ogólnopolskich i lokalnych.

Wydał następujące książki poetyckie - Miejsce zmagania (1965), Imię (1965), Ujście (1966), Źródła ziemi (1972), Ku wzgórzom światła (1977), Popychane wiatrem - wybór (1980), Pora odlotów (1989), Koń śpiewa rozwianą grzywą (1992).

W roku 1978 został laureatem Nagrody im. Stanisława Piętaka.

Pisze także krótkie opowiadania.

SPIS RZECZY

*** (Od początku...)	3
Szpital	4
Nasze spadochrony	5
Na szachownicy	6
Wszędzie jesteśmy w wierszach	7
Tu	8
Spadanie	9
Gdy	10
Anioł stróż	11
Sonata na dom nasz cały	12
Sen	13
Czas na małych stacyjkach	14
Sklepy cynamonowe	15
Noc Bożego Narodzenia	16
Dom mój nad Notecią	17
Pola	18
Jeszcze dmuchawce	19
Spod palców wiersza	20
Nim znów ruszymy w drogę	21
Szukając siebie	22
Szwejk	23
Bezsensowność	24
Zbuntowane słowa	25
Świat luster	26
W celi	27
Sybirakom	28
Na naszych oczach	29
Więźniowie czasu	30
Katyń	31
Proces F. K.	32
Świat rzeczywisty	33
*** (Nie ma niczego...)	34